Viera Feráková – 80 let

Střípky a setkání

Toto není laudatio ani vědecké ani člověčí, na to jsem se s Věrkou setkával velmi mezerovitě, a k tomu jsou povoláni jiní; ale přesto, není slovenského botanika, který by mne více lidsky ovlivnil a za nímž pojedu vždycky půl světa.

Věrka se narodila uprostřed léta 1938 v Hlohovci. Už tehdy musela mít v očích něhu a moudrost, tak jako když jsem se s ní poprvé setkal v roce 1972 na sjezdu Československé botanické společnosti v Českých Budějovicích: byli jsme tři chlapci, chodili jsme nocí po zábradlí mostu přes Malši, a pěli ódy; jakkoli moudrost byla tehdy v naší mysli ještě trochu vlastností upozaděnou.

To už byla Vierka asistentkou či spíše odbornou asistentkou Katedry botaniky na Révovej ulici. Toto nomen omen, vybrat pro budovu Katedry botaniky ulici vzdávající hold rostlině z nejradostnějších a nejchutnějších, patří ke cti pana docenta Májovského, který stavbu prosadil. Nemenší ctí ale je to, že rozeznal, k čemu je studentka Viera předurčena, a udělal z ní celoživotní „paní učitelku" par excellence. Patří ke generaci, kde znát kytky a vyprávět o nich příběhy studentům bylo na vysoké škole téměř samozřejmostí. Ale přesto dodnes patří ve vzpomínkách několika generací k nejoblíbenějším, protože na rozdíl od mnohých jiných znala souvislosti: „kytka, vegetace, stanoviště, člověk přítel i nepřítel", přímo na exkurzi, a to je tak daleko od lavic poslucháren… Proto také většina vzpomínek se váže k terénu, kam přírodovědec (bez ohledu na století) patří.

Oficiální laudatia jistě zmínila košatou práci publikační. Já mám v mysli opět jen úlomky ledovce. Botanik systematický má napsat monografii. I napsala ji o rodu *Lactuca,* a publikovala, péčí Alma mater, a v jazyce světovém. A člověk, i ten poučený, je překvapen, kolik že to ten „šalát" má po světě příbuzných. Většinu života prožívá pod nejkrásnějším panonským kopcem Devínskou Kobylou; kniha o ní se tedy po létech sama nabízela. Ale vezměte jí do ruky, a zjistíte, že se vymyká; vším, formátem, který se nevejde do žádné knihovny, grafikou, neb Dáma nemůže být autorkou tiskařské šedi, povídáním (to nejsou informace, to je ten příběh…), prostě leporelo pro fajnšmekry. A troufám si tvrdit, že bez ní by se v dlouhých porodních bolestech nevyklubala poslední československá „Červená kniha", jejíž prapor stále jako poslední žijící editorka nese.

Tituly jsou polní tráva; přesto nenápadně a krásně (jako tráva) zdobí. Věra je docentkou v tom pravém slova smyslu, kdy se titul odvozoval od „docere". Bez impaktů a globální slávy. Protože „docere" souvisí hlavně se žáky. Měl jsem to štěstí, že jsem v soumraku socialismu nalezl na Slovensku mnoho přátel, z nichž devadesát procent bylo jejími přímými žáky či ještě vášnivějšími obdivovateli. Zmínění vědí, Dita, Ivuška, Ema, Endži ... Ani jeden z nich nezapadl… A optejte se světového vědce profesora Karola M., koho že považuje za svého nejoblíbenějšího učitele? Byl jsem se v září podívat „přes půl světa" na exkurzi a obědě k Vierčinému jubileu pod Šaštínskou bazilikou. U zaplněného stolu jsem byl asi jediný vzdálený obdivovatel, který neprošel jejíma rukama; a dodnes je mi to líto.

Vierku učitelku a cestovatelku mi ale osud přeci jednou dopřál. V roce 1992 jsme ji svedli na výlet do Turecka. Já byl tenkrát málo zcestovalý a rád jsem se od Vierky, která měla za sebou mnohem větší kus světa, učil. Zažili jsme Eufrat bez přehrady, prvotní šok z Kapadokie i mediteránní noční vichřici u vesničky Ulucinar v cípu Levantského moře; ráno jsme byli od držení stanových tyčí trochu zbědovaní – jen z jednoho stanu vystoupila dáma …

Jednomu tématu se trochu vyhýbám, ale soudím, že dnes už není třeba. V dobách, kdy se botanici hercynští a panonští trochu spořili o sféry vlivu, a kdy i kosé pohledy byly ke spatření, Viera byla nikoli Čechoslovačkou, ale Evropankou, s nadhledem hodnotící, co kde mají nejlepšího. Ona pravidelně vysílala svoje studenty na floristické kurzy do Čech a na Moravu, ba se jich i účastnila, hranici bělokarpatskou neznajíc. Díky za to, velmi předběhla svou dobu. Naposledy letos na společném floristickém kursu

v Bardejove, kde nebylo Čecha ani Slováka, kterému by se kurs nelíbil, jsem si uvědomil, jak ta Vierka (ač jí zdraví občas zrazuje) stála v povzdálí u zrodu; aniž to možná ví.

Vzpomínky mají být veselé, ale pravdu zakrývat nemají. Je mi osobně velmi líto, že Vierku semlel úřední šiml a byla odejita do penze ve věku úředním, aniž fakulta pochopila její neskonalý význam pro studenty, jakkoli ještě léta mohla vodit studenty minimálně po Panonii, ale zpočátku jistě i po vysokém Carpaticu. Na první pohled nestrádala, téměř ihned ji vzala pod svá křídla Akademie věd… Ale vzali jí živou vodu studentských očí; sám jsem zažil obojí povolání a na obě vzpomínám rád – ale studentských očí bych želel nejvíce.

Takže, dámo Vierko, paní docentko botaniky, milá a krásná kamarádko, paní učitelko, vím, že zdraví je prevít. Přeju Ti úspěšný boj s neduhy a kojím se nadějí, že za let deset budu zrakem krhavějším a rukou roztřesenější smolit další laudatio…

Lubomír H r o u d a